

Η Τήγανος (και το λίπεδο)

Νοτιοδυτικά του χωριού ,λίγο μετά τις Καρβ'νιές ,βρίσκεται ο Τήγανος. Παλιότερα εδώ υπήρχαν ωραία αμπέλια και πολλές συκιές όπου παραθέριζαν πολλές οικογένειες. Ο Τήγανος όμως ήταν περισσότερο γνωστός για το *λίπεδό* του, που ήταν απαραίτητο για τις στέγες των νταμιών και όλων των κτισμάτων που είχαν στέγη σκεπασμένη με χώμα. Μόλις τέλειωνε ο Αύγουστος και πριν αρχίσουν τα πρωτοβρόχια, караβάνια ολόκληρα από γαιδουράκια και μουλάρια φορτωμένα με κασόνες και κοφίνια κουβαλούσαν από τον Τήγανο το λίπεδο, για να *λιπιδιαστούν* οι χωματένιες στέγες. Για τους νεότερους ,που δεν το γνώρισαν, θυμίζουμε πως το λίπεδο ήταν ένα είδος χώματος , που όταν βρεχόταν γινόταν γλοιώδες και αδιάβροχο, εμποδίζοντας το νερό της βροχής να διαπεράσει τη στέγη. Το λίπεδο ήταν χώμα ορυκτό . Για την εξόρυξή του έπρεπε να ανοιχτούν μικρές σπηλιές στην πλαγιά λόφου και από τα τοιχώματά τους να αποκολληθεί όχι με μικρή δυσκολία . Υπήρχε μάλιστα ο κίνδυνος από το σκάψιμο να καταρρεύσει η οροφή της σπηλιάς και να καταπλακώσει εκείνον που έσκαβε, που πολλές φορές ήταν ανήλικο παιδί.

Η λέξη τήγανος είναι της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και σημαίνει τηγάνι. Το τηγάνι λεγόταν *το τήγανον* και στο αρσενικό γένος *ο τήγανος*. Υποκοριστικό της αρχαίας λέξης ήταν *το τηγάνι -ον* ,που στο Βυζάντιο έγινε *το τηγάνι-ν* και στη νεοελληνική *το τηγάνι*. Είναι λοιπόν : τηγάνι < τηγάνι-ν < τηγάνι-ον < τήγανον (ο τήγανος).

Τηγάνι όμως ονομάζεται και το αβαθές περιφραγμένο ορθογώνιο ή τετράγωνο πλαίσιο στις αλυκές ,στο οποίο εξατμίζεται το νερό της θάλασσας, αφήνοντας σ' αυτό το αλάτι. Τέτοια τηγάνια υπάρχουν στις αλυκές του Πολιχνίτου και της Καλλονής. Εκείνο που μας είναι ίσως άγνωστο είναι πως το χώμα των τηγανιών είναι αυτό που εμείς ονομάζουμε λίπεδο . Στην Καλλονή το λίπεδο το έπαιρναν από τις αλυκές.

(Α)λίπεδο (αλς =θάλασσα + πεδίο = πεδιάδα), όμως, ονομάζεται και κάθε μικρή ή μεγαλύτερη παραθαλάσσια πεδινή έκταση, που τον χειμώνα σκεπάζεται από τα νερά της θάλασσας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου αλίπεδου στην περιοχή του χωριού μας είναι το Αλ'κούδ' του Λισβορίου. Αλίπεδα υπάρχουν και μακριά από τη θάλασσα .Είναι τα μεσογειακά αλίπεδα, που χαρακτηρίζονται και ως αλμυρά λιβάδια. Κάθε μικρή ή μεγάλη λεκάνη του εδάφους που σκεπάζεται από νερά ,τα οποία αργότερα εξατμίζονται ,μπορεί να αποτελέσει ένα αλίπεδο. Η Μικρή Λίμνη του χωριού μας μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα μεσογειακό αλίπεδο.

αλίπεδο

Ο Τήγανος, λοιπόν, ονομάστηκε έτσι ,γιατί ήταν ένα φυσικό τηγάνι σαν τα τηγάνια των αλυκών, ένα μεσογειακό αλίπεδο. Ποιος ξέρει πριν από πόσους αιώνες και ύστερα από ποιες γεωλογικές μεταβολές πήρε τη

σημερινή του μορφή ! Η μορφολογία της περιοχής ,η σύσταση του εδάφους της και το λίπεδο που υπάρχει σ' αυτήν δικαιολογούν απόλυτα το τοπωνύμιο .

το Αλ'κούδ' Λισβορίου, ένα αλίπεδο (φωτ. Εν.Λυκείου Πολιχνίτου)

